

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Орфографічний практикум з української мови»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (українська мова і література)»

Спеціалізація 014.01 Українська мова та література

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «29» серпня
2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Орфографічний практикум з української мови»
Викладач (-і)	Пітель Віра Мирославівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
E-mail викладача	vira.pitel@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/d5f1443cfbaa369a5139
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс «Орфографічний практикум з української мови» є одним із важливих складників програми підготовки бакалаврів освітньої програми 014 Середня освіта (українська мова і література) (перший бакалаврський рівень), оскільки на знаннях орфографічних норм рідної мови значною мірою базується розвиток комунікативних навичок філолога. Дисципліна покликана ознайомити студентів з основними правописними нормами задля практичного застосування отриманих знань у процесі педагогічної діяльності. Знання орфографії – важлива умова оволодіння мовою, ефективного її використання у власному мовленні з метою забезпечення повноти комунікативного процесу, реалізації себе у професійній сфері. Учитель-словесник повинен не тільки знати й навчати учнів, а й сам бути прикладом дотримання мовних норм, зокрема орфографічних.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	

Мета викладання навчальної дисципліни “Орфографічний практикум з української мови” – систематизувати, закріпити й удосконалити знання з орфографії, що сприятиме формуванню мовленнєвої компетенції майбутніх учителів-словесників.

Завдання (цілі):

- ознайомити студентів з основними поняттями та категоріями орфографії та пов’язаної з нею орфоєпії;
- показати взаємозв’язок і взаємозумовленість орфографічних та орфоєпічних норм;
- актуалізувати знання з орфографії, набуті в середній школі, у вищому навчальному закладі та поглибити їх;
- виробити потребу формування на основі теоретичних знань стійких практичних навичок використання основних орфографічних норм у професійній педагогічній діяльності, у повсякденному спілкуванні;
- формувати в студентів уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає теорія і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу синтезу, вироблення класної дослідницької стратегії реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 2. Знання розуміння та предметної області професійної діяльності вчителя.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні комунікаційні технології в практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 2. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 3. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з державної мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

ФК 4. Здатність кваліфіковано застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, світової літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.

ФК 8. Здатність до володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.

Програмні результати навчальної дисципліни:

ПРН 2. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.

ПРН 10. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури для закладів освіти та практичні шляхи їх реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРН 14. Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРН 15. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітньо-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	-
Практичні заняття	48 год.

Самостійна робота	42 год.		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	014 Середня освіта	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови та її взаємозв'язок з орфографічними нормами.	-	2	2
Тема 2. Вимова звуків та звукосполучень. Правопис та орфоепія.	-	2	1
Тема 3. Особливості сучасної української літературної вимови. Взаємозв'язок вимови та написання	-	2	1
Тема 4. Закони й засоби милозвучності української мови. Евфонія та правопис.	-	2	2
Тема 5. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови.	-	2	2
Тема 6. Історія та основні поняття української орфографії.	-	2	2
Тема 7. Принципи української орфографії. Нові правописні зміни.	-	2	2
Тема 8. Фонетика і правопис	-	2	1
Тема 9. Правопис букв, що передають голосні звуки.	-	2	1
Тема 10. Правопис букв, що передають приголосні звуки.	-	2	2
Тема 11. Передача іншомовних слів українською мовою.	-	2	1
Тема 12. Основні норми написання іменників і прикладок.	-	2	3
Тема 13. Синтаксична основа вживання великої букви.	-	2	2
Тема 14. Семантична основа правопису власних назв.	-	4	2
Тема 15. Написання скорочених слів.	-	2	2
Тема 16. Правопис прикметників.	-	2	2
Тема 17. Написання числівників	-	2	3
Тема 18. Правопис займенників.	-	2	2
Тема 19. Написання форм дієслів.	-	2	2
Тема 20. Правопис прислівників.	-	2	2
Тема 21. Написання прийменників та сполучників.	-	2	2
Тема 22. Правопис часток	-	2	1

Тема 23. Написання вигуків. Орфографічний аналіз слова.	-	2	2
	ЗАГ.:	-	48
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів. Зокрема, за роботу на практичних заняттях – максимально 50 балів, за виконання самостійної роботи – 5 балів, за індивідуальне завдання – 5 балів, за залікову контрольну роботу – 40 балів.		
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота охоплює кілька питань, пов'язаних із теорією орфографії, тестові та практичні завдання, орфоепічний і орфографічний аналізи слів.		
Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу. Виконання практичних завдань.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до підсумкового контролю є отримання позитивної оцінки зі всіх видів робіт (максимально 50 балів, мінімально 25 балів). На рейтингову оцінку впливає присутність здобувача на заняттях, активність на практичних заняттях, успішне виконання письмових робіт, вчасне й належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття.		

Підсумковий контроль	Форма контролю: залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових

норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Авраменко О., Блажко Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в тестовій формі. : І ч. Київ : Грамота, 2022. 496 с.
2. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво «Даринка», 2019. 40 с.;
3. Ажнюк Б., Стріха М. Про нову редакцію українського правопису. *Літературна Україна*. 2018. № 30. С. 7.
4. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
5. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Рекомендації з найскладніших уживань та проблемного пропису слів. *Українська мова й література в школах України*. 2017. № 7-8. С. 45–48.
6. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Київ : 2002. 112 с.
7. Пітель Віра. Орфографія (для студентів закладів фахової передвищої освіти) : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : видавництво «НАІР», 2022. 152 с.
8. Пітель В. М., Пітель В. І. Орфографічний практикум української мови: навчальний посібник. – Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2017. 181 с.
9. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічно-пунктуаційний та орфоєпічний практикум з української мови : навчальний посібник. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2009. 101с.
10. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наукова думка, 2019. 288 с.
11. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : Модульний курс : навч. посіб. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
12. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [4-те вид.]. К. : Освіта, 2000. 254 с.

Електронні ресурси

1. Блог професора Пономарева [Електронний ресурс]. URL: www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariiv
2. Всесвітній словник української мови [Електронний ресурс]. URL: www.uk.worldwidedictionary.org
3. Нова мова. Підручники та словники [Електронний ресурс]. URL:

www.novamova.com.ua

Пітель Віра Мирославівна,
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови